

MESLEKİ HEDEF BELİRLEMEDE EBEVEYN İŞBİRLİĞİ

Bir ailede bireylerin birbirlerini tanımaları ömür boyu sürer. Ailenin bireyleri, yaşamları boyunca birçok değişim geçirirler. Yaşam döngüsü içerisinde çocuklar doğar, büyür, çeşitli okulları bitirir, meslek sahibi olur... Hem çocuklar hem anne babaların yaşantılarında da farklılıklar olur. Bu doğal bir süreçtir. Bu süreç içinde aile içindeki herkes hem değişir hem de birbirini etkileyerek değiştirir. Değişimi yaşarken aile bireylerinin birbirlerinden haberdar olmaları, birbirlerini desteklemeleri sağlıklı bir aile gelişimini sağlar. Böylece aile bireyleri güçlükleri ve zorlukları paylaşarak büyür.

Aileler, yeni bilgi ve becerilerle yaşam döngüsünü istediği gibi yönlendirebilir, dönüştürebilir. Siz ebeveyn olarak size sunulan “Mesleki hedef Belirlemede Ebeveyn İşbirliği etkinliklerini uygulayarak, ailenizle ilgili temel bir konuda, dönüşümde önemli bir adım atmış olabilirsiniz. Okuldan önce evde. Şimdi başlamanın tam zamanı...

BİRGÜN MUTLAKA...

Bir gün, çocuğum doğdu. O dünyaya geldiğinde, yetişmem gereken uçaklar ve ödenmesi gereken faturalarla meşguldüm. Ben uzaklardayken yürümeyi öğrendi. Konuşmayı da öyle. Ve biraz büyüdüğünde, “Senin gibi olmak istiyorum baba” demeye başladı.

İşyerine telefon açıp, “Baba, eve ne zaman geleceksin?” diye sorardı ikide bir. “Ne zaman geleceğimi bilmiyorum oğlum. Ama geldiğimde birlikte güzel bir vakit geçireceğimizden emin olabilirsiniz.”

Yıllar öylece geçip gitti. Oğlum on yaşına geldi. Ona güzel bir top aldım. “Top için teşekkürler baba!” dedi, “Haydi oynayalım.” “Bu hafta sonu tamamlamam gereken işler var” dedim. “Bugün olmaz, haftaya, tamam mı?” “Tamam” dedi, fakat yüzündeki gülümseme eksilmedi. “Büyüyünce baba” dedi, “ben de senin gibi olmak istiyorum.”

Yıllar öylece geçip gitti. Oğlum önce ilkokuldan, sonra liseden, sonra üniversiteden mezun oldu. Bu durumda, başka birçok baba gibi, benim de söylemem gereken bir şeyler vardı. “Seninle gurur duyuyorum” oğlum dedim. “Gel, şöyle biraz oturalım; sana diyeceklerim var.” Başını salladı ve gülümseyerek: “Arkadaşlara sözüm var baba” dedi. “Sen arabanın anahtarlarını verebilir misin bana? Sonra görüşürüz, oldu mu?”

Yıllar öylece geçip gitti. Emekli oldum. Artık bol bol vaktim vardı. Oğlum ise başka bir şehirde iyi bir iş bulmuştu, orada yaşıyordu. Bir gün ona telefon ettim. “Eğer sence de uygunsa, hafta sonu buraya gel de hasret giderelim” dedim. “Sevinirim baba” dedi. “Bir bakayım, müsait bir vakit bulabilirsem, gelirim. Ama şu sıralar işlerim çok yoğun. Fakat seninle görüşmeyi ben de istiyorum, baba.” “Peki, ne zaman gelirsin oğlum?” “Ne zaman olur bilmiyorum, baba. Şimdi bir iş görüşmem var, ona yetişmem gerek. Sonra ararım seni. Geldiğimde birlikte güzel vakit geçireceğimize emin olabilirsin.”

Ve telefonu kapattığımda, oğlumun çocukluk hayalini gerçekleştirdiğini anladım. Çocukluk hayalini gerçekleştirdiğini... Örnek aldığı babasına benzediğini... Büyüyünce tıpkı babası gibi olduğunu... (Tercüme-uyarlama: Emine Aydın)

MESLEKİ HEDEF BELİRLEMeye ADIM ADIM

Kendinize sorun;

? *Çocuğumla bire bir zaman geçiriyor muyum?*

? *Bu zamanları nasıl değerlendiriyorum?*

Çocuklarınızla birlikte etkinlik yapabilmemiz, birlikte zaman geçirebilmeniz ve bu döngüyü yaşamınızın rutini haline getirmeniz çok önemli.

Kendinize sorun;

1. *Çocuğunuzla birlikte hangi etkinlikleri yapmak istersiniz?*

1.

2.

3.

4.

.....

2. *Evde yapılabilecek aktiviteleriniz neler olabilir?*

1.

2.

3.

4.

.....

3. *Dışarıda yapılabilecek aktiviteleriniz neler olabilir?*

1.

2.

3.

4.

.....

4. Bütün aile ile birlikte yapılabilecek aktiviteler neler olabilir? Düşünün.

1.

2.

3.

4.

.....

*Kendiniz önce her madde için bir liste oluşturmaya çalışın. Bunlar bazen beraber yapılacak aktiviteler olabilir. Bazen de etkinlik olarak alabileceğiniz ya da gün içerisindeki doğal akışınızda da yapabileceğiniz(aslında kazandırılmak istenen de bu) ” **Çocuğumun olumlu özellik ve davranışlarını takdir edeceğim**” gibi sadece sizin farkında olduğunuz, sizden çocuğunuza tek taraflı uygulama denemeleri de belirleyebilirsiniz. Amaç, belirtildiği gibi çocuğunuzla/çocuklarınızla birlikte etkinlik yapabilmemiz, birlikte zaman geçirebilmeniz; birlikte büyümek ve bu döngüyü yaşamın rutini haline getirmek.*

Daha sonra çocuğunuzla, birlikte olacağınız zamanları nasıl geçirmek isteyeceği hakkında sohbet edin. Onun isteklerini birlikte değerlendirerek listenize ekleyin. Beraber bulunduğunuz koşullara, ihtiyaca, önceliğinize göre listenizi gözden geçirerek daha sonraki zamanlarda yaşantınıza katabilirsiniz.

✔ *Etkinlik seçmek için öneriye ihtiyaç duyarsanız aşağıdaki listeden yararlanabilirsiniz.*

AKTİVİTE ÖNERİLERİ

1. *Ona sürpriz eğlence düzenleyeceğim.*
2. *Okul, dersler, öğretmenler ve okul arkadaşları konusunda sohbet edeceğim.*
3. *Çocuğumla maç izleyeceğim.*
4. *Çocuğumla sevdiği sanatçının konserine gideceğim.*
5. *Giyim, kuşam, makyaj, dış görünüşü hakkında yargılamadan, öğüt vermeden onunla konuşacağım.*
6. *Evde, sokakta, işyerinde çözdüğüm bir sorunumu nasıl çözdüğümü çocuğumla paylaşacağım.*
7. *Evde -örneğin mutfakta, çocuğumun odasında- yapılacak değişiklikler için onun fikrini alacağım.*
8. *Çocuğumla tiyatroya/sinemaya gideceğim.*
9. *Çocuğumla evde, dışarıda, okulda karşılaşılabileceği riskler ve baş etme yöntemleri üzerinde (Öğüt vermeden) sohbet edeceğim.*
10. *Çocuğumun olumlu özellik ve davranışlarını takdir edeceğim.*
11. *Çocuğumun arkadaşlarıyla birlikte zaman geçirmesi için fırsat yaratacağım.*
12. *Çocuğumu iletişim engelleri kullanmadan dinleyeceğim.*
13. *Çocuğumu eleştirirken eleştirilerimi kişiliğine değil davranışına yönelteceğim.*
14. *Çocuğumla selam, merhaba, iyi günler, günaydın, iyi geceler, afiyet olsun gibi ritüelleri kullanacağım.*
15. *Çocuğumla olan çatışmaları baskıcı olmadan ve taviz vermeden çözmek için çaba harcayacağım*
16. *Çocuğumla birlikte ev işleri, tamirat işleri, birlikte yemek pişirmek gibi faaliyetler yapacağım.*
17. *Çocuğumla bilinçli teknoloji kullanımı üzerine yargılamadan, öğüt vermeden onunla sohbet edeceğim... İsterse bilgisayar oyunları oynayacağım.*
18. *Birlikte yemek pişireceğim.*
19. *Birlikte TV izleyeceğim/radyo dinleyeceğim.*
20. *15 günde bir ailece dışarıda yemek yiyeceğim.*
21. *Kendimi ifade ederken ben dili kullanacağım.*
22.
23.

Mutlaka her hafta bir aktivite belirleyin ve o hafta içinde bu aktiviteyi uygulayın. Hafta içerisinde çocuğunuzla seçtiğiniz aktivite ile ilgili olumlu duygularınızı paylaşın. Bir sonraki hafta yine aktivite belirlemeye devam edin.

Açıklama: "Çocuğumu iletişim engelleri kullanmadan dinleyeceğim."

“Çocuğumu eleştirirken eleştirilerimi kişiliğine değil davranışına yönelteceğim.” gibi uygulama kararları aldığınızda ilgili konularda kitap okuyabilir, araştırma yapabilirsiniz.

Okulunuzda görev yapan Rehber öğretmen/Psikolojik Danışman’dan; okulunuzda Rehber öğretmen/Psikolojik Danışman olmaması durumunda yaşadığınız ilçenize bağlı Rehberlik ve Araştırma Merkezi Rehber öğretmen/Psikolojik Danışman’ından bilgi alabilirsiniz.

MESLEKİ HEDEF BELİRLEME/GELECEĞİ PLANLAMA ETKİNLİĞİ

Yukarıda bahsedilen etkinlikler çocuğunuzla, her yaşında güçlü bağlar, etkili iletişim kurmanız, yetkin ebeveyn olarak onun yanında olmanız için bir araç olacaktır.

Meslekleri tanıma, geleceği planlama da çocuklarımızın tüm gelişim dönemlerinde yaşam döngümüzün bir parçası olarak, akış içerisinde doğal olarak her zaman gündemimizde olması gereken bir konu, yapacağımız etkinliklerin bir parçası olmalıdır. İçerisinde bulunduğumuz bilgi çağında bilgiye sahip olmaktan çok, bilgiye ulaşma yöntemlerini bilen, problem çözme yeteneğine sahip bireyler kendilerine en uygun ve doğru seçeneğe ulaşma olasılıkları daha yüksek bireyler olacaktır. Çocukların, hızla değişmekte olan günümüz bilgi ve teknolojilerini yakından takip eden, bu değişime ayak uyduracak bireyler olarak yetiştirmesi son derece önemlidir.

Bu bağlamda aşağıdaki bilgilendirme kolaylaştırıcı olmak amacıyla hazırlanmıştır. Sizler çocuğunuzun yaşına, gelişim dönemi özelliklerine göre soruları düzenleyebilir, planlamalar yapabilir, istediğiniz şekilde eğlenceli hale getirebilirsiniz.

Doğru mesleki yönlendirme yapılması, ileride meslek seçiminin sağlıklı bir şekilde yapılması çocuğunuzun hayatını şekillendirecek sonuçlar doğuracak hayat akışını biçimlendirecek olmasından dolayı oldukça önemlidir. Bu süreçte meslek nedir?, İş nedir? Kariyer nedir? ilgi nedir? Yetenek nedir?, Değer nedir? Okullarda okul türleri ve programlar ne demektir? gibi mesleki hedef belirleme sürecinde bilinmesi yararlı olacak bu kavramların farkında olmak ve çocukların olmasını sağlamak yararlı olacaktır.

Aşağıdaki etkinlik maddeleri “Mesleki Hedef Belirleme” sürecinde uygulamalarınızda size destek olması amacıyla hazırlanmıştır.

“MESLEKİ HEDEF BELİRLEME”

ÖRNEK ETKİNLİK MADDELERİ:

1.“Meslekler hakkında yargılamadan, öğüt vermeden çocuğumla sohbet edeceğim...

2.“Çocuğumu değişik mesleklerdeki insanlarla tanıştırap, sohbet etmesini sağlayacağım.”

3.“Hangi mesleğe daha uygun olduğunu keşfetme yolculuğunda onu yargılamadan, öğüt vermeden sohbet edeceğim...

4.” Meslek seçiminde ilgi, yetenek ve değerler ne demek? Bu konularda (tek tek ya da üçünü aynı anda ele alarak) yargılamadan, öğüt vermeden onunla sohbet edeceğim.”

Çocuğunuzla bir meslek ile ilgili sohbet etmek ya da bir meslek elemanı ile çocuğunuzu buluşturmak isterseniz kullanabileceğiniz genel başlıklar, merak uyandırıcı soruları kullanabilirsiniz :

- *Bu meslekte aranan fiziksel özellikler neler olabilir? Acaba bu işler yapılırken en fazla hangi organlar kullanılıyor olabilir? (El, kol, parmak, ayak, göz...)*
- *Bu meslekte çalışabilmek için hangi yeteneklere ihtiyaç var? Sözel Yetenek mi? Sayısal Yetenek mi? Şekil -Uzay yeteneği mi? ...*
- *Bu meslek için hangi ilgilerin kişi de bulunması gerekir acaba? Mekanik ilgisi, güzel sanatlar ilgisi, edebiyat ilgisi, iş ayrıntıları ilgisi, temel bilim ilgisi... hangisi bu mesleğin öncelikli ilgi alanı olabilir?*
- *Bu meslekte çalışabilmek için kişilik özellikleri neler olmalıdır? Çok sakın olabilmek önemli mi? Ekip çalışmasına yatkın olmak mı gerekli yoksa bireysel çalışma becerisi yeterli olur mu?...*
- *Bu meslekte işler yapılırken kullanılan araç-gereç ve malzemeler neler olabilir? Alet, makine, insan ya da hayvan bedeni, sözcükler, sayılar, şekiller...*
- *Bu meslekte işler nasıl bir ortamda yapılmaktadır, koşulları nasıldır? Acaba açık alanda mı, kapalı alanda mı çalışılıyor? Seyahat etme zorunluluğu var mı? Ne kadar sıklıkta? Nerelere? Ortam sıcak mı? Soğuk mu? Rutubetli mi? Tozlu mu?, radyasyon, tehlikeli patlama riski, eğlence...var mı?*
- *Mesleğe özgü hastalıklar var mı? Varsa nelerdir? Meslekte çalışırken bu mesleğe özgü hastalıkların olmaması için ne gibi önlemler alınabilir?*
- *Ortalama aylık kazanç ne olabilir? Kazanç düzenli mi? Sabit mi?...*
- *Acaba bu mesleğe ülkemizde ne kadar ihtiyaç var?(% 0, %25 , %50, %75 , %100)*

- *Bu mesleğin sağladığı olanaklar neler olabilir? Yeni insanlar tanıma, tek başına karar verme, rol ve görevleri açıkça tanımlanmış işlerde çalışmış olma, hep aynı şekilde yapılan(monoton) işler yapma, net ve kesin verilerle uğraşma, ilginç ve değişik işler yapma, düzenli bir hayat sürme, seyahat etme...*
- *Bu mesleğin eğitimi nerelerde veriliyor olabilir? Hangi şehir?, Hangi üniversite, Hangi aşamalar kişiyi bu mesleğe ulaştırabilir?...*

Meslekler hakkında bilgi dağarcığı genişlerken çocuğun kendini tanıması da gerekmektedir. *Çocuğun eğitim hayatında en önemli unsurlardan biri de okuldur. Çocuğun kendini tanıma sürecinde evde onunla yapacağınız paylaşımların yanı sıra okulu ile işbirliği yapmanız önemlidir.* Kendini tanıma genel olarak çocuğun; fiziksel özelliklerini, duygularını, düşüncelerini, istek ve gereksinimlerini, güçlü ve zayıf yönlerini, ilgi, yetenek ve değerlerini bilmesi, bunların farkında olmasını ifade eder. Yetenekleri keşfedebilmek, ilgilerin farkına varmak, kişilik özelliklerini bilmek, değerlerini belirleyebilmek çocuğunuzun meslek seçimi yolunda da kendisini tanımasına destek olacaktır.

Örneğin:

Çocuđunuz en çok neleri yapmaktan zevk alıyor?

Sizin düşünceniz

Öđretmenin düşüncesi

Çocuğunuzun düşüncesi

Çocuđunuz güçlü yanları neler? (Neleri iyi yapar?, olumlu özellikleri nelerdir? En başarılı hissettiği alanlar nelerdir?...)

Sizin düşünceniz

Öđretmenin düşüncesi

Çocuğunuzun düşüncesi

Çocuđunuz nasıl bir ortamda daha rahat ve verimli çalışabiliyor?

Sizin düşünceniz

Öđretmenin düşüncesi

Çocuğunuzun düşüncesi

Çocuđunuz hangi derslerde kendisini mutlu hissediyor?

Sizin düşünceniz

Öđretmenin düşüncesi

Çocuğunuzun düşüncesi

Çocuđunuz hangi alanlarda yetenekli(Neleri iyi yapabilir...)?

Sizin düşünceniz

Öđretmenin düşüncesi

Çocuğunuzun düşüncesi

Bunun gibi birçok soru her kademede okul, aile ve öğrenci işbirliği ile birlikte değerlendirildiğinde, yıllar sonra çocuğun **kendisi için en sağlıklı kararı verebileceği bilgi birikimi oluşacaktır.**

“Küçük hanımlar, küçük beyler. Sizler hepiniz, geleceğin bir gülü, yıldızı ve bir mutluluk parıltısıdır. Memleketi asil aydınlığa boğacak olan sizsiniz. Kendinizin ne kadar önemli, kıymetli olduğunuzu düşünerek ona göre çalışınız. Sizlerden çok şey bekliyoruz.”

Mustafa Kemal Atatürk

Hazırlayan

Uzm.Psikolojik Danışman Dilek BALLYÜREK

KAYNAKÇA

1. Bir Mesleki Grup Rehberliđi Programı ve Uygulama Kılavuzu(1996),Ankara,MEB
2. Cirhinliođlu, Zafer (1996). Meslekler ve Sosyoloji, Ankara: Gündođan Yayınevi
3. İmd-İş Kur Meslek Seçimine Destek (2018),Ankara: İŞKUR
4. Mesleki Eğitimde Bütünleştirme Uygulamaları(2013), Ankara,MEB
5. Ortaöđretim Sınıf Rehberlik Etkinlikleri(1921),MEB
6. Usluer, Erdal (1998). Meslek İnceleme Klavuzu, Ankara: MEB
7. Ünsür, Ahmet (1998). Mesleki Eğitim ve Mesleğe Yönelme, Sakarya: Sakarya Üniversitesi Yayınları
8. 7-19 Yaş Aile Eğitimi Programı(2008), Ankara:MEB